

ΕΡΧΟΜΕΝΟΣ Ο ΚΥΡΙΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΚΟΥΣΙΟΝ ΠΑΘΟΣ...

ΤΑ ΠΑΘΗ ΤΑ ΣΕΠΤΑ ΩΣ ΦΩΤΑ ΣΩΣΤΙΚΑ

- Ο φέρων τα πάθη της σαρκός και την οδύνη της φθαρτής ανθρώπινης φύσεως Ιησούς Χριστός τελεσιουργεί και μυσταγωγεί το μυστήριο της σωτηρίας του κτιστού ανθρωπίνου Γένους.
- Η τελείωση του θείου πάθους επί του ξύλου του Σταυρού είναι ελευθέρωσις και εξ' αγάπης κένωση του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού, ο οποίος θραύει τα νομοτελειακά δεσμά οιασδήποτε κτιστής αναγκαιότητας πορευόμενος απολύτως αυτεξούσια προς το «εκούσιον πάθος», τον ίδιο τον θάνατο, για να τον παθήσει και να τον μεταποιήσει σε αιώνιο ζωή.
- Το παραδόξως «συναμφότερον» του θανάτου και της ζωής, του σταυρού και του «κενού μνημείου», της εν Άδη καταβάσεως και της εκ του τάφου αναβάσεως στο θεανδρικό πρόσωπο του όντως Σωτήρος και Λυτρωτού Ιησού Χριστού είναι οντολογικά ανάσταση και ζωή σύμπαντος του ανθρωπίνου γένους.

Υπάρχει, άραγε, μεγαλύτερη και προκλητικότερη για την πεπερασμένη ανθρώπινη λογική, παραδοξότητα, φυσική αντινομία και άρση της κτιστής νομοτέλειας των όντων από αυτήν, η οποία περιέχεται σε μια αράδα λέξεις στη φράση : «νεκρούσαι και ζωοίς με ...» ;

Το ερώτημα είναι σαφέστατα ρητορικό επειδή ακριβώς η αντινομία, όπως την αντιλαμβάνεται ο πεπερασμένος ανθρώπινος νους, ανάμεσα στη ζωή και τον θάνατο ή τον θάνατο και την ζωή μεγενθύνεται και διογκώνεται, όταν αναλογιζόμεθα το ακατάληπτο μυστήριο της «εκ του θανάτου ζωής», όπως συντελέστηκε εφάπαξ, οριστικώς και αμετακλήτως, στο πρόσωπο του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού. Πολλώ δε μάλλον η θαυμαστή παραδοξότητα στο βαθύτερο και ουσιαστικότερο θεολογικό και οντολογικό (υπαρξιακό) νόημα της ως άνω φράσεως αποκαλύπτεται όταν αποπειράται ο κτιστός και υποκείμενος στην φθορά άνθρωπος να ερμηνεύσει την δυνατότητα, ως ήδη πιστοποιημένη και ολοκληρωμένη οντολογικά βεβαιότητα, και της προσωπικής σωτηρίας του, ήτοι της μετοχής του στην εκ του προσωπικού του θανάτου αιώνια εν Χριστώ ζωή, επειδή εκείνος ο όντως κατά την ανθρώπινη φύση του νεκρός Ιησούς Χριστός κατέστη πρόξενος της αφθάρτου αιωνίου ζωής και αθανασίας σύμπαντος του πεπτωκότος και κτιστού ανθρωπίνου γένους.

Ίσως προκαλεί και μάλιστα στον απόλυτο βαθμό το γεγονός ότι ο θάνατος του ενός αποτελεί απαρχή ζωογονίας πάντων των ανθρώπων, οι οποίοι στο Θεανδρικό

πρόσωπο του Ιησού Χριστού καθορούν ενσαρκωμένη και υποστασιοποιημένη την συγκλονιστική σωτηρολογικών διαστάσεων φράση «λύτρον αντί πολλών». Παρά ταύτα όμως η ελευθέρα και εξ' άκρας αγάπης κενωτική πορεία του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού προς το «εκούσιον πάθος» αποκαλύπτει την εκτός πάσης κτιστής νομοτελειακής φυσικής αναγκαιότητας εθελούσια λυτρωτική θυσία του μόνο εξ ελευθερίας και αγάπης για την οντολογικά απόλυτη σωτηρία και λύτρωση του υποκειμένου στη φθορά και τον θάνατο ανθρώπου, η οποία δεν συντελείται «μαγικά» ή με την κατάλυση του «αυτεξούσιου», της απολύτου ελευθερίας, του ανθρωπίνου προσώπου, αλλά είναι η μυσταγωγία της προσωπικής μετοχής και κοινωνίας του Θεανθρώπου Χριστού στο ανθρώπινο πάθος και στην οδύνη της κτιστής και φθαρτής ανθρωπίνης φύσεως, ήτοι στον ίδιο τον θάνατο του ανθρώπου.

Η συγκλονιστική μετοχή και κοινωνία του αναμάρτητου Ιησού Χριστού στο «κοινό πάθος» του σύμπαντος ανθρωπίνου γένους, στον σωματικό θάνατο, είναι η τελειότερη αποκάλυψη της αγάπης του Θεού προς το «ίδιον πλάσμα» αυτού, τον άνθρωπο, αλλά και η πιστότερη απόδειξη του μεγαλείου ή μάλλον της μεγαλειότητας της διά του Σταυρικού θανάτου ελευθέρας αυτοθυσίας του Μονογενούς Υιού και Λόγου του Θεού να ολοκληρώσει το «σχέδιον της Θείας Οικονομίας», το οποίο άρχισε με την ενανθρώπισή του και ολοκληρώθηκε με την επί του Σταυρού νέκρωση του θανάτου μέσω του προσωπικού θανάτου του μόνο φυσικά κατά την ανθρωπινή φύση του.

Ο Ιησούς Χριστός ως «εθελόθυτον θύμα» εκουσίως θύεται γενόμενος «λύτρον αντί πολλών» μετέχοντας στα πάθη της ανθρωπίνης φύσεως, ήτοι στον σωματικό και ψυχικό πόνο, τον οποίο δεν προκαλεί μόνο η βιαιότητα, η κακοποίηση, η πείνα, η δίψα, οι λοιπές κακουχίες, αλλά και η προδοσία, η αγνωμοσύνη, η απόρριψη, τα βλέμματα της κακότητας, οι ιαχές του τυφλού μίσους που προέρχονται μάλιστα από το «ίδιον πλάσμα», τον άνθρωπο. Κορύφωση δε της μετοχής του Θεανθρώπου στο «πάθος της ανθρωπίνης φύσεως» είναι η «μετοχή στο πάθος του Σταυρού». Τα πάθη του Χριστού ως έκφραση της ελευθέρας και αβιάστου μετοχής του στα μαρτυρικά πάθη του ανθρωπίνου γένους μέχρι και τον θάνατο, όσα κι αν είναι «κοινά» κατά τα ανθρώπινα μέτρα, εντούτοις δεν είναι «κοινότυπα» κατά την οντολογική και σωτηρολογική τους διάσταση, σημασία και συνέπεια, επειδή στο θεανδρικό πρόσωπο του λυτρωτού Ιησού Χριστού τα μαρτυρικά αυτά πάθη καθίστανται «σωστικά» και «απολυτρωτικά» για σύμπαν το γένος των βροτών. Γι' αυτό ακριβώς ο αοίδιμος π. Γεώργιος Φλωρόφσκι επισημαίνει ότι : «ήσαν πάθη του Θεανθρώπου, πάθη της αχράντου ανθρωπίνης εκείνης φύσεως που διά της προσλήψεώς της εις την υπόστασιν του Λόγου είχε ήδη θεωθή».

Ουδόλως τυχαία η Εκκλησία διά των θεοφόρων και θεοπνεύστων Αγίων Πατέρων της χαρακτηρίζει τα του Κυρίου πάθη ως «σεπτά» και «φώτα σωστικά» επειδή ακριβώς ο κατά την ανθρωπινή φύση πάσχων Θεάνθρωπος Ιησούς Χριστός δεν είναι ο «μοιραίος», ο «άβουλος», και νομοτελειακά αδύναμος άνθρωπος, αλλά ο ενσαρκωμένος Υιός και Λόγος του Θεού, ο τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος, ο «Υιός του ανθρώπου», ο οποίος ενεργεί και τελεσιουργεί το «ακατάλυπτο μυστήριο της εκ του

θανάτου ζωής» ουχί ο ακουσίως συρόμενος, αγόμενος και φερόμενος και εκβιαζόμενος, αλλά ο κυριαρχικώς και παντοδυνάμως, αγαπητικώς και εκουσίως, κενωτικώς και λυτρωτικώς αυτοθυσιαζόμενος καταργώντας κάθε όριο και δεσμό φόβου, πόνου, αναστολής ή συστολής. Έτσι, τα «πάθη τα σεπτά» καθίστανται στο θεανδρικό πρόσωπο του αναμάρτητου «εθελόθουτου θύματος» Ιησού Χριστού, «φώτα σωστικά», απαρχή της ανατροπής πάσης κτιστής φυσικής νομοτέλειας και αναγκαιότητας που προκαλεί ο φόβος του θανάτου. Αποτελούν την οντολογικώς απόλυτη θραύση του φόβου του θανάτου.

Στο πρόσωπο του λυτρωτού Ιησού Χριστού δεν καθοράται ένας απεγνωσμένος και «άβουλος θεός», τον οποίο ως «εξιλαστήριον θύμα» το ανθρώπινο γένος θυσιάζει, αλλά ο εθελουσίως πάσχων Σωτήρ, ο οποίος ως «εθελόθουτον θύμα», «άδολον αρνίον», και αναμάρτητος «αμνός του Θεού» αίρει την αμαρτίαν του κόσμου, γενόμενος εκουσίως «λύτρον αντί πολλών».

Η σωτηρία του κόσμου συντελείται με την εκούσια θυσία του ίδιου του εαυτού του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού ως έκφραση της απολύτου αγάπης του για τον κτιστό άνθρωπο, ο οποίος για να κάνει δική του την εξ αγάπης υπό του Θεού δωρεά της υπάρξεώς του πρέπει αυτή την αγάπη να την προσφέρει στην πηγή της, δηλαδή στο Θεό. Ο άνθρωπος όμως με την φθοροποιό αμαρτία του αρνήθηκε αυτή την ευγνώμονα και «αντιδοτική ευχαριστήρια κίνηση» του εαυτού και φυλακίσθηκε στη βιολογική φύση του. Έτσι οντολογικά υπετάγη στους νόμους της φθοράς και του θανάτου.

Αυτό όμως που αρνήθηκε ο άνθρωπος να προσφέρει στο Θεό, το αναλαμβάνει και το προσφέρει ο Κύριος με την εθελούσια θυσία του διά της οποίας ενώνει «τα το πριν διεστώτα», ήτοι το ανθρώπινο γένος με τον πλάστη και δημιουργό Θεό Πατέρα.

Ο Χριστός με το εκούσιο πάθος του φωτίζει εκ νέου την σωστή λειτουργία του ανθρώπου μέσα στην αποδοχή και την αντιπροσφορά της αγάπης του Θεού. Ο Χριστός σπεύδει ελευθέρως, «βιάζεται» εκουσίως να πάθει για να δείξει στον άνθρωπο την αιώνια θεία ζωή. Η θεόπνευστη υμνολογία της Εκκλησίας δοξολογεί την εν Χριστώ Ιησού θεία συγκατάβαση και μακροθυμία διακηρύττουσα ελπιδοφόρως: *« Τα πάθη τα σεπτά, η παρούσα ημέρα, ως φώτα σωστικά, ανατέλλει τω κόσμω. Χριστός γαρ επείγεται του παθεῖν αγαθότητι, ο τα σύμπαντα, εν τη σαρκί περιέχων, καταδέχεται αναρτηθῆναι εν ξύλω, του σώσαι τον άνθρωπον».*

Ο φέρων τα στίγματα του πάθους και δη του πάθους του Σταυρού Θεάνθρωπος Ιησούς Χριστός δεν ηττάται ως νομοτελειακώς υποτεταγμένος στην «ειμαρμένη», στην «κοινή μοίρα» των ανθρώπων, αλλά ως «απαθής Θεός» αγάπης και αγαπητικής κενώσεως μεταποιεί το «άτιμον ξύλον» σε «ξύλον αιιδόξαστον». Ο δε π. Γεώργιος Φλωρόφσκι γράφει χαρακτηριστικά : *«Το μυστήριο του Σταυρού έχει δύο πλευράς. Είναι και «μυστήριο πόνου», και «μυστήριο χαράς». Μυστήριο πόνου και αγωνίας θανάτου. Μυστήριο εγκαταλείψεως, μυστήριο του εξευτελισμού και της εξουθενώσεως των παθημάτων ... Εις την Γεσθημανήν και εις τον Γολγοθάν ο θεάνθρωπος υποφέρει και πάσχει, μέχρις ότου τελεσιουργηθή το μέγα μυστήριο*

του θανάτου Του. Μπροστά Του ξεσκεπάζεται το μίσος και η τύφλωσις του κόσμου, το απεχθές και ηλίθιον της κακίας, το πάγωμα των καρδιών, η αδυναμία και η μικροψυχία των μαθητών Του, που «έφυγαν». Ξεσκεπάζεται το ψέμα της δήθεν «ελευθερίας» του ανθρώπου

Και αυτός; Τα καλύπτει όλα με την συγχώρησιν της αγάπης που πονεί και πάσχει και προσεύχεται υπέρ των σταυρούντων..... Ο επί του Σταυρού θάνατος του Κυρίου είναι η κατάργησις του θανάτου, η άρσις της φθοράς, όπως θεοπνεύστως εκφράζεται στην όντως θεσπέσια και λιτή περιγραφή: «νεκρούσαι και ζωοίς με»

Για το πάθος του σώματος του Κυρίου και την απάθεια της θεότητός του ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός θεολογεί γράφοντας χαρακτηριστικά : « Ο ίδιος λοιπόν ο Λόγος του Θεού υπομένει τα πάντα κατά σάρκα, αφού παρέμεινε απαθής η θεία και μόνη απαθής φύση του. Γιατί, ενώ ο ένας Χριστός, που είναι συντεθειμένος από θεότητα και ανθρωπότητα και είναι σε θεότητα και ανθρωπότητα, έπασχε, από τη μία μεριά το παθητό έπασχε, όπως είναι από τη φύση του να πάσχει, και από την άλλη δεν έπασχε μαζί του το απαθές. Η ψυχή επειδή είναι παθητή, όταν κόβεται το σώμα και ενώ η ίδια δεν κόβεται, πονάει και πάσχει μαζί με το σώμα. Η θεότητα όμως επειδή είναι απαθής, δεν έπασχε μαζί με το σώμα.

Πρέπει επίσης να ξέρουμε πως λέμε ότι ο Θεός έπαθε κατά σάρκα, αλλά ποτέ ότι η θεότητα έπαθε κατά σάρκα ή ο Θεός διά μέσου της σάρκας. Και όπως, όταν ο ήλιος λάμπει πάνω σ' ένα δέντρο και ένα τσεκούρι κόψει το δέντρο, άτμητος και απαθής παραμένει ο ήλιος, πολύ περισσότερο η απαθής θεότητα του Λόγου, που είναι καθ' υπόσταση ενωμένη με τη σάρκα, όταν πάσχει η σάρκα, παραμένει απαθής. Και όπως, αν κάποιος σε πυρακτωμένο σίδηρο χύσει νερό, το ένα απ' αυτά φυσικώς πάσχει από το νερό (εννοώ την φωτιά, γιατί σβήνει), ενώ το σίδηρο δεν παθαίνει καμιά βλάβη (γιατί φυσικώς δεν καταστρέφεται από το νερό), πολύ περισσότερο, όταν έπαθε η σάρκα, η μόνη απαθής θεότητα δεν οικειώθηκε το πάθος, παρ' όλο που παρέμεινε αχώριστη με αυτήν...».

Τα σωτήρια και απολυτρωτικά πάθη του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού εκφράζουν την πελάγια και ωκεάνια αγάπη του ενσαρκωθέντος Υιού και Λόγου του Θεού, ο οποίος φέρει τα καθγιασμένα στίγματα των πολυπαθών μαρτυριών και κυρίως το «μυστήριο του Σταυρού». Ο εθελουσίως πάσχων Ιησούς Χριστός τελεσιουργεί και μυσταγωγεί το «μυστήριο της των ανθρώπων σωτηρίας» γενόμενος «λύτρον αντί πολλών» όχι επειδή έχει ως κριτήρια κάποιες ανθρώπινες «ηθικές αρχές» ή «δικονομικές-νομικές» αναγκαιότητες, αλλά την μέχρι θανάτου, «θανάτου σε Σταυρού», αγάπη, αγαπητική και αυτοθυσιαστική κένωσή του προκειμένου διά του προσωπικού του θανάτου να ζωογονήσει και αναδημιουργήσει προσωπικώς εν τω θεανδρικό προσώπω αυτού, τον όλο κτιστό και φθαρτό άνθρωπο.

Ο απαθής Θεός κατά την παθητή ανθρώπινη φύση του γεύεται το «πάθος και την τραγικότητα» της ανθρώπινης φύσεως, την οποία σώζει οντολογικά (υπαρξιακά) και όχι «ηθικιστικά ή ευσεβιστικά» για να ικανοποιήσει μόνο και μόνο την «ηθική» ενός τιμωρού Θεού, ο οποίος απαιτεί την ικανοποίηση της θείας δικαιοσύνης μέσω

της σταυρικής θυσίας στον Γολγοθά. Για όλες αυτές τις «ανθρωπομορφικές» και συνάμα αλλοιωτικές προσεγγίσεις του θείου πάθους και του «μυστηρίου του Σταυρού», ο π. Γεώργιος Φλωρόφσκι γράφει κατά θεολογική ακρίβεια, ότι : *«Κανείς δεν μπορεί να διατυπώσει με ακρίβειαν και πληρότητα την σημασία του Σταυρού, όταν ως βάσιν παίρνει μόνον τας ηθικάς «κατηγορίας». Αι ηθικάί και, πολύ περισσότερο, αι δικονομικάί «κατηγορίαί» επί του σημείου αυτού μένουν πάντοτε απλοί «ωχροί» ανθρωπομορφισμοί*

Την σημασίαν του Σταυρικού θανάτου εις όλην της την έκτασιν δεν μας την αποκαλύπτει ούτε η ιδέα της θείας δικαιοσύνης, της Justitia vindicativa. Δεν είναι δυνατόν να εξαντλήσωμεν το μυστήριον της μέχρι Σταυρού αυταπαρνήσεως και αγάπης με εννοίας ως «των λογαριασμών» και της ρυθμίσεώς των, της τιμωρίας και της «ικανοποιήσεως».

Όταν ο προφήτης Ησαΐας αναφέρει ότι «τω μωλώπι αυτού ημείς ιάθημεν» (Ησ. 53,5), αποκαλύπτει την σωτηρολογική διάσταση των του Κυρίου καθαγιασμένων, λυτρωτικών και όντως σωστικών παθών, τα οποία στην απόλυτη οντολογία τους είναι «σταυραναστάσιμα», όπως η ίδια η φράση : «νεκρούσαι και ζωοίς με» ευαγγελίζεται προς απαξάπαν το ανθρώπινο γένος. Στα «σταυραναστάσιμα πάθη» του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού ενυπάρχει το παραδόξως «συναμφότερον» του θανάτου και της ζωής, του σταυρού και του «κενού μνημείου», της εν Άδη καταβάσεως και καθόδου και της εκ του τάφου αναβάσεως και ζωηφόρου ανόδου. Εν τέλει στο θεανδρικό πρόσωπο του όντως Σωτήρος και Λυτρωτού Ιησού Χριστού, ο οποίος δια του «εκουσίου πάθους» και δη του Σταυρικού θανάτου καταπατά τον θάνατο, τα πάντα είναι οντολογικώς Ανάσταση και ζωή, αφθαρσία και αθανασία υπέρ σύμπαντος του κτιστού ανθρωπίνου γένους.

Επειδή δε κατά το «συναμφότερον» του θανάτου και της ζωής, δεν νοείται Σταυρός άνευ της Αναστάσεως και Ανάστασης άνευ του μυστηρίου του Σταυρού, ο αποκαλυπτικός λόγος του π. Γεωργίου Φλωρόφσκι περί του θείου πάθους μάς διδάσκει, ότι: *«Ο Σταυρικός θάνατος δεν είναι η νίκη κατά του θανάτου, μόνον και μόνον διότι επιστέφεται από την ανάστασιν. Η ανάστασις απλώς αποκαλύπτει, δηλαδή καθιστά οφθαλμοφανή την νίκην του Σταυρού. Η ανάστασις ολοκληρώνεται με την «κοίμησιν» του Θεανθρώπου.... Η δύναμις της αναστάσεως είναι η δύναμις του Σταυρού.... Η δύναμις του εκουσίου πάθους και θανάτου του Θεανθρώπου. Με τον Σταυρόν του ο Κύριος μας επανάγει «εις την αρχαίαν μακαριότητα» Εις τον Σταυρόν ο Κύριος όχι μόνον πάσχει και βασανίζεται, αλλά και αναπαύεται ... μαζί Του αναπαύει τον άνθρωπον, τον αποκαθιστά και τον ανακαινίζει...»*

Η δε όντως θεόπνευστη υμνογραφία της Ορθοδόξου Εκκλησίας διακηρύττει διαχρονικώς σε όλο το ανθρώπινο γένος το αδιαιρέτως, αχωρίστως, ατρεπώς και αναλλοιώτως «συναμφότερον» της ζωής και του θανάτου, ο οποίος μεταποιείται σε αιώνια ζωή εν Χριστώ εκουσίως πάσχοντι στο εξής απολυτικό : *«Εξηγοράσας ημάς εκ της κατάρας του νόμου τω τιμίω σου αίματι. Τω σταυρώ προσηλωθείς και τη λόγην κεντηθείς την αθανασίαν επηγάσας ανθρώποις, Σωτήρ ημών, δόξα σοι».*